

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSIOSIOS RINKIMŲ KOMISIJOS
POLITINIŲ PARTIJŲ IR POLITINIŲ KAMPANIJŲ FINANSAVIMO KONTROLĖS
SKYRIAUS**

**PAŽYMA
DĖL VALENTINO BUKAUSKO DOVANŲ TELŠIŲ SENELIŲ GLOBOS NAMŲ
GYVENTOJAMS ŠV. VELYKŲ PROGA**

2020 m. rugpjūčio 17 d. Nr. 3-67 (1.2)
Vilnius

1. Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija (toliau – VRK) 2020 m. birželio 5 d. gavo pranešimą (reg. Nr. 1-1217 (7.9), kuriame nurodyta: „*V. Bukauskas savo socialiniame tinkle informavo, kaip prasidėjus Seimo rinkimų kampanijai, balandžio 10 d. vežė dovanas į Telšių senelių globos namus, esančius toje apygardoje, kur jis ketina keltis kandidatu. Nepaisant to, kad jis tai daro tradiciškai, politinės kampanijos metu dovanų dovanoti negalima, ar ne?*“. Kartu pateiktos 3 nuotraukos, kuriose matomas socialinio tinklo „Facebook“ paskyroje „Telšių rajono senelių globos namai“ paskelbtas įrašas, iliustruotas keliomis nuotraukomis, kuriose matomos dovanos ir įremintas Seimo nario V. Bukausko sveikinimas Šv. Velykų proga.

2. VRK 2020 m. birželio 17 d. posėdžio metu nuspręsta pirmiau minėtą pranešimą perduoti tirti Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kontrolės skyriui.

3. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų įstatymo 5¹ straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad *prasidėjus Seimo rinkimų politinei kampanijai, t. y. nuo Seimo rinkimų datos paskelbimo iki šio įstatymo nustatyto rinkimų agitacijos kampanijos laikotarpio pabaigos, taip pat rinkimų dieną draudžiama tiesiogiai ar netiesiogiai pirkti rinkėjų balsus, dovanomis ar kitokiu atlyginimu skatinti rinkėjų dalyvauti arba nedalyvauti rinkimuose ir (arba) balsuoti už arba prieš vieną ar kitą asmenį, kurį numatoma kelti kandidatu, kandidatą arba kandidatų sąrašą, taip pat žadėti už balsavimą atsilyginti rinkėjams po rinkimų turint tikslą paveikti rinkėjų valią dėl konkrečių politinių partijų ar kandidatų arba asmenų, kuriuos numatoma kelti kandidatais, ir taip trukdyti piliečiams įgyvendinti rinkimų teisę.*

4. Seimo rinkimų įstatymo 5¹ straipsnio 2 dalyje numatyta, kad *rinkėjų papirkimu nelaikomas spausdintos medžiagos (veiklos ar rinkimų programos, biografijos ar kitokių informacinio turinio lankstinukų, kalendorių, atvirukų, lipdukų), pažymėtos politinės partijos, kandidatų sąrašo, kandidato ar asmens, numatomo kelti ar numatančio išsikelti kandidatu į Seimo narius, simbolika, neatlygintinas platinimas.*

5. 2020 m. spalio 11 d. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų kampanija prasidėjo 2020 m. balandžio 10 d. Darbo partijos kandidatas Telšių rinkimų apygardoje Nr. 40 Valentinas Bukauskas savarankišku politinės kampanijos dalyviu registruotas 2020 m. birželio 2 d. VRK nario sprendimu Nr. PK1-2020LRS-S106.

6. Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos 2017 m. vasario 23 d. sprendimu Nr. Sp-47 patvirtintų Metodinių rekomendacijų dėl aplinkybių, kurioms esant pradedamas rinkėjų galimų papirkimo atvejų tyrimas, 3 punkte numatyta, kad *rinkimų įstatymuose įtvirtintas draudimas tiesiogiai ar netiesiogiai pirkti rinkėjų balsus, dovanomis ar kitokiu atlyginimu skatinti rinkėjų dalyvauti arba nedalyvauti rinkimuose ir (arba) balsuoti už arba prieš vieną ar kitą asmenį, kuri numatoma kelti kandidatą, kandidatą arba kandidatų sąrašą, taip pat žadėti už balsavimą atsilyginti rinkėjams po rinkimų turint tikslą paveikti rinkėjų valią dėl konkrečių politinių partijų, visuomeninių rinkimų komitetų, ar kandidatų arba asmenų, kuriuos numatoma kelti kandidatais, ir taip trukdyti piliečiams įgyvendinti rinkimų teisę. 4 punkte dovanos ar kitoks atlyginimas apibrėžiamas kaip turtinė nauda (materialinių išlaidų išvengimas), kuri gali būti suprantama tiek kaip materialios, tiek kaip nematerialios turtinės vertybės (pavyzdžiui, pinigai, buities reikmenys, tam tikri mokami darbai, turtinės teisės, paprastai mokami intelektualinės veiklos rezultatai, paprastai mokamo pobūdžio paslaugos, koncertai, kiti mokamo pobūdžio kultūriniai renginiai ir pan.).*

7. Peržiūrėjus socialinio tinklo „Facebook“ paskyros „Telšių rajono senelių globos namai“ įrašą¹, nustatyta, kad jis paskelbtas 2020 m. balandžio 12 d., nurodyta: *„Sunku surasti žodžius, kuriais galėtume išreikšti padėką nuostabiam jau mūsų tapusių draugu, Seimo nariui Valentinui Bukauskui. Gerbiamas Seimo nari, lenkiame galvas ir tariame Jums didžiausią AČIŪ už Velykines dovanas, dėmesingumą, nuoširdų rūpinimąsi mumis ir už tai, kad niekada mūsų nepamirštate. Linkime ir Jums visko geriausio. Būkite sveikas. Tegloboja Jus ir visą Jūsų šeimą Aukščiausias [emocijos ikona]“*. Iliustruota 16 nuotraukų, kuriose matomos dovanos ir įrėmintas V. Bukausko sveikinimas, viena darbuotoja laiko bandelių dėžutę, kita darbuotoja tarsi skaito sveikinimą, gyventojams dalijamos bandelės.

8. 2020 m. liepos 7 d. buvo išsiųstas paklausimas Seimo nariui Valentinui Bukauskui (reg. Nr. 2-692(7.9) ir 2020 m. liepos 9 d. Telšių rajono senelių globos namams (reg. Nr.2-710(7.9).

9. 2020 m. liepos 13 d. gautas Seimo nario V. Bukausko atsakymas (reg. Nr. 1-1691(7.9), kuriame nurodyta, kad:

9.1. *„Senelių globos namuose ir Gedrimų savarankiško gyvenimo namuose gyvenančius asmenis lankau jau beveik dvidešimt metų prieš Šv. Velykas, Žolinių šventę ir Šv. Kalėdas. Mano apsilankymų tikslas – bendrystė ir nuoširdus kontaktas su žmonėmis, kurie artimųjų dėmesio dažnai stokoja. Šiomet Šv. Velykų laikotarpiu, dėl šalyje įvesto karantino, neturėjau galimybės aplankyti ir paspausti rankų šių namų gyventojams. Todėl norėdamas tęsti tradiciją ir bent nuotoliniu būdu parodyti dėmesį gyventojams, balandžio 10 dieną į Telšių rajono senelių globos namus vyko mano patarėja <...>. Ji, susisiekusi su globos namų direktore, laikantis visų tuo metu galiojusių karantino sąlygų reikalavimų, perdavė Šv. Velykų proga skirtą sveikinimą, arbatą ir bandeles. <...>*

¹ https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=2817517035022740&id=952485028192626

Neturėjau siekio šiuo sveikinimu vykdyti rinkimų agitacijos kampanijos, o tik tęsiau savo, kaip LR Seimo nario, ilgametę tradiciją“.

9.2. Į Telšių rajono senelių globos namus buvo nuvežta: „Šv. Velykų sveikinimas (2 vnt.), 14 dėžučių LR Seimo žolelių arbatos „Aksominis vakaras“, 8 kg bandelių su varške ir razinomis. Arbata ir rėmeliai nuotrukoms įsigyti Seime, Seimo nario parlamentinei veiklai skirtomis lėšomis. Bandelės pirktos prekybos centre² Telšiuose asmeninėmis lėšomis, apmokant grynaisiais pinigais. Nurodyta arbatos kaina – 14,28 Eur; apytikslė bandelių kaina – 36 Eur, rėmelių kaina – 6 Eur.“

9.3. Telšių rajono senelių globos namams priklauso padalinys – Gedrimų savarankiško gyvenimo namai. Sveikinimas, arbata ir bandelės buvo perduotos abiem įstaigoms: „Mano patarėja viską įteikė Senelių globos namų darbuotojai“.

10. 2020 m. liepos 16 d. gautas Telšių rajono senelių globos namų atsakymas (reg. Nr. 1-1736(7.9), kuriame patvirtinta V. Bukausko pateikta informacija. Be to, nurodyta, kad:

10.1. „Tęsiant tradicijas 2020 m. balandžio 12 d. buvo aplankyti gyventojai ir kartu perduotos gautos dovanos nuo Seimo nario V. Bukausko“, „Su dovanomis nebuvo pateikta jokios informacinės medžiagos ar reklamos gaminių.“

10.2. „Seimo narys V. Bukauskas neprašė mūsų viešai paskelbti informacijos apie Telšių rajono senelių globos namuose įteiktas dovanas. Mes patys visada stengiamės viešinti informaciją apie geradarius ar rėmėjus ir jų dovanas mūsų įstaigai. Tai galima matyti iš mūsų įstaigos socialiniame tinkle „Facebook“ skelbiamų įrašų.“

10.3. „Dovanos (...) visada būdavo tokios pačios, t. y. bandelės ar šakotis, arbata.“

10.4. „Jis kasmet per didžiąsias šventes atvyksta pasveikinti gyventojų, ir niekada neteko girdėti, kad akcentuotų savo politines pažiūras. Seimo narys V. Bukauskas, kiek man teko pačiai matyti ir girdėti kitų atsiliepimus, savo apsilankymų metu visada deklaruoja pagarbą vyresnio amžiaus žmonėms, pabrėžia bendražmogiškąsias vertybes – bendravimą, ypač svarbų senjorams, dėmesingumą, atjautą. Seimo narys V. Bukauskas kiekvieną kart primena apie savo, kaip asmens, duotą pažadą lankyti Senelių namų gyventojus. Savo duoto pažado jis garbingai ir nuosekliai laikosi jau kelerius metus, tad ir šiais metais parodė įprastą dėmesį mūsų įstaigai, tik neįprastomis karantino sąlygomis.“

11. Taigi, remiantis surinkta informacija, 2020 m. balandžio 10 d. prasidėjus 2020 m. spalio 11 d. Seimo rinkimų politinei kampanijai, V. Bukausko dovanos įstaigai perduotos 2020 m. balandžio 10 d., gyventojams – balandžio 12 d. Pagal viešai skelbiamas nuotraukas, sveikinimo tekstas, kurį pasirašo Seimo narys Valentinas Bukauskas (tekste pavardė paryškinta), buvo matomas viešai, be to, galimai perskaitytas gyventojams.

² Nurodytas pavadinimas ir adresas.

12. Vilniaus apygardos teismas 2020 m. kovo 5 d. sprendime administracinėje byloje Nr. eI3-961-484/2020 yra pažymėjęs, kad „dovanos ar kitoks materialus ir nematerialus atlygis, neatlygintinos paslaugos suteikimas rinkėjui rinkimų kampanijos metu besąlygiškai laikomas rinkėjo papirkimu. Kitoks įstatymo aiškinimas sudarytų sąlygas kandidatams <...> piktnaudžiauti esama situacija, nesilaikyti nustatyto draudimo papirkti rinkėjus ar rinkimų teisę turinčius asmenis. Dovana, suteikta rinkėjui ar rinkimų teisę turinčiam asmeniui, prasidėjus politinei kampanijai, negali būti pateisinama šventėmis ar kitomis aplinkybėmis“.

13. Nors dėl karantino Seimo narys V. Bukauskas asmeniškai nedalyvavo perduodant materialinę vertę turinčias dovanas (bandeles ir arbatą) Telšių rajono senelių globos namų gyventojams ir tęsė ilgametę tradiciją bei nėra duomenų, kad būtų perdavęs daugiau dovanų nei ankstesniais metais, dovanų įteikimas politinės kampanijos laikotarpiu laikytinas rinkėjų papirkimu.

14. Seimo rinkimų įstatyme numatyto draudimo tiesiogiai ar netiesiogiai pirkti rinkėjų balsus, dovanomis ar kitokiu atlyginimu skatinti rinkėją dalyvauti rinkimuose nepaisymas pažeidžia rinkimų dalyvių lygiateisiškumo bei sąžiningų ir garbingų rinkimų principus.

15. Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 85 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad *Rinkimų įstatymuose ar Lietuvos Respublikos referendumo įstatyme nustatytos rinkimų ar referendumo agitacijos tvarkos pažeidimas, išskyrus šio straipsnio 3, 4, 5 dalyse numatytus pažeidimus, užtraukia baudą asmenims nuo šešiasdešimt iki vieno šimto keturiasdešimt eurų, rinkimų komisijų ar referendumo komisijų nariams, kitiems atsakingiems asmenims, taip pat rinkimų ar referendumo stebėtojams – nuo dviejų šimtų iki aštuonių šimtų septyniasdešimt eurų ir politinės kampanijos dalyviams ar politinių partijų, kurios yra politinės kampanijos dalyvės, pirmininkams – nuo trijų šimtų iki vieno tūkstančio penkiasdešimt eurų.*

16. Administracinių nusižengimų kodekso 589 straipsnio 4 punkte nustatyta, kad *dėl šio kodekso 85 straipsnyje numatytų administracinių nusižengimų, administracinių nusižengimų teiseną pradeda, administracinių nusižengimų tyrimą atlieka ir administracinių nusižengimų protokolus surašo pirmininkas ir šios komisijos nariai ar Vyriausiosios rinkimų komisijos pirmininko įgalioti valstybės tarnautojai.*

17. Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo (toliau – Įstatymas) 14 straipsnio 2 ir 3 dalyje numatyti didžiausi leistini politinės kampanijos išlaidų dydžiai (toliau – išlaidų limitai), 4 dalyje numatytos teisėtos politinės kampanijos išlaidos, o 6 dalyje numatyta, kad kiekvieno politinės kampanijos dalyvio politinės kampanijos išlaidų dydis negali viršyti išlaidų limitu. Nors dovanų teikimas rinkėjams yra draudžiama veikla, draudimo nesilaikantis kandidatas, įteikdamas dovanas rinkėjams, propaguoja save, todėl dovanų įsigijimo išlaidos laikytinos jo politinės kampanijos išlaidomis. Priešingu atveju, jei politinės kampanijos išlaidų limitas būtų taikomas tik teisėtoms politinės kampanijos išlaidoms,

būtų pažeistas politinės kampanijos dalyvių lygiateisiškumas, o draudimo pirkti rinkėjų balsus nesilaikantis kandidatas įgytų pranašumo. Todėl dovanų (bandelių ir arbatos) įsigijimo išlaidos (apie 50,28 Eur) laikytinos V. Bukausko 2020 m. Seimo rinkimų politinės kampanijos išlaidomis.

18. Bandelių įsigijimo išlaidos (36 Eur) apmokėtos asmeninėmis V. Bukausko lėšomis, todėl laikytinos kandidato lėšomis politinei kampanijai finansuoti. Arbata įsigyta Seimo nario parlamentinės veiklos lėšomis. Atsižvelgiant į nedidelę sumą (14,28 Eur) nesiūloma svarstyti dėl naudojimosi tarnybine padėtimi rinkimų agitacijai.

19. Įstatymo 17 straipsnio 6 dalyje numatyta, kad *visos politinės kampanijos pajamos ir politinės kampanijos išlaidos ar priimti finansiniai įsipareigojimai registruojami politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraštyje. To paties straipsnio 7 dalyje numatyta, kad Politinės kampanijos finansavimo ataskaitoje, vadovaujantis Vyriausiosios rinkimų komisijos patvirtintu Politinės kampanijos finansavimo ataskaitos pildymo ir pateikimo tvarkos aprašu, nurodomos visos politinės kampanijos pajamos ir išlaidos bei priimti įsipareigojimai (pagal išlaidų grupes).*

20. Pagal Politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraščio užpildymo ir pateikimo tvarkos aprašo (patvirtinto 2016 m. gegužės 18 d. VRK sprendimu Nr. Sp-51) 57 punktą, *Vyriausioji rinkimų komisija, sprendimu nustačiusi, kad politinės kampanijos dalyvis žiniaraštyje nenurodė politinės kampanijos pajamų ar išlaidų (ar jų dalies), arba pripažinusi, kad politinės kampanijos dalyviui buvo perduoti daiktai, suteiktos paslaugos laikytini politinės kampanijos pajamomis ar išlaidomis, papildo žiniaraštį, jame nurodydama Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimu pripažintas politinės kampanijas pajamas ar išlaidas.*

21. Pagal Politinės kampanijos finansavimo ataskaitos pildymo ir pateikimo tvarkos aprašo (patvirtinto 2016 m. birželio 9 d. VRK sprendimu Nr. Sp-82) 30 punktą, *Vyriausioji rinkimų komisija, sprendimu nustačiusi, kad politinės kampanijos dalyvis nenurodė politinės reklamos (ar jos dalies), papildo dalyvio ataskaitą dėl politinės reklamos paskleidimo ir jos finansavimo šaltinių, nurodydama joje Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimu pripažintą politinę reklamą, kurios politinės kampanijos dalyvis nenurodė šioje ataskaitoje.*

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūloma:

1. Pripažinti, kad Valentinas Bukauskas pažeidė Seimo rinkimų įstatymo 5¹ straipsnį, 2020 m. spalio 11 d. Seimo rinkimų politinės kampanijos laikotarpiu perdavęs dovanas (bandeles ir arbatą) Telšių rajono senelių globos namų gyventojams.

2. Paskelbti VRK interneto svetainėje apie nustatytą rinkėjų papirkimo faktą ir Valentino Bukausko pasižadėjimą laikytis draudimo papirkti rinkėjus.

3. Taikyti administracinę atsakomybę Valentinui Bukauskui pagal Administracinių nusižengimų kodekso 85 straipsnio 1 dalį.

4. Pripažinti V. Bukausko 2020 m. spalio 11 d. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų politinės kampanijos išlaidomis dovanų įsigijimo išlaidas (50,28 Eur) ir kandidato lėšomis politinei kampanijai finansuoti faktiškai apmokėtas bandelių įsigijimo išlaidas (36 Eur).

5. Pavesti Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kontrolės skyriui papildyti Darbo partijos kandidato Telšių rinkimų apygardoje Nr. 40 Valentino Bukausko 2020 m. spalio 11 d. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų politinės kampanijos finansavimo ataskaitą ir Politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraštį 4 punkte nurodytomis išlaidomis kandidato lėšomis.

Skyriaus vedėja

Lina Petronienė

Darbuotoja

Viktorija Misėkaitė